

عنوان مقاله:

نقش محراب در معماری اسلامی

محل انتشار:

اولین کنگره علمی پژوهشی افق های نوین در حوزه مهندسی عمران، معماری، فرهنگ و مدیریت شهری ایران (سال: 1394)

تعداد صفحات اصل مقاله: 10

نویسندگان:

علیرضا قره باغی - باشگاه پژوهشگران جوان و نخبگان، واحد ارومیه، دانشگاه آزاد اسلامی ارومیه، ایران

علی ساکی - باشگاه پژوهشگران جوان و نخبگان، واحد ارومیه، دانشگاه آزاد اسلامی ارومیه، ایران

خلاصه مقاله:

محراب در مسجد مکانی است. برای پیشوای مذهبی هنگامی که نماز را به صورت جماعت می گزارد. معمولا در ضلع جنوبی دیوار مسجد، رو به قبله نماز گزاران بنا می شود. گاهی از سطح صحن مسجد گود تر و گاهی در قسمتی از دیوار فرو رفته است. همان گونه که با آراستن گنبد ها و مناره ها و پوشش دیوار داخلی و خارجی مساجد در ایران پرداخته اند، هنر مندان ایرانی محراب را هم عرصه هنر نمایی خود قرار داده تا قبله نماز گزاران خالی از لطایف هنری نماند. و عابد را در خلوص و صفای عبادتش یاری دهد. سده دهم / چهارم کاربرد کتیبه های قرآنی در بنا های مذهبی و به خصوص محراب ها آغاز شد. در سده یازدهم / پنجم، مقارن با سلطنت خاندان سلجوقی در ایران، نوآوری های فراوانی در این زمینه صورت گرفت. طراحان و خوشنویسان ایرانی با تمرین و ارست، خط عربی را با اصول والای زیبا شناسی آمیختند و به آن تعالی بخشیدند، به طوری که ابنیه ها و محراب های بسیاری با کلام الهی مزین شدند. این تزیینات در آغاز فقط با چیدمان آجر ها و با خطوط کوفی بنایی صورت می گرفت و بعد ها عنصر گچ به دلیل راحتی کار و نتیجه مطلوب تر جای آجر را گرفت. با تداول خط کوفی گره دار و دیگر خطوط کوفی تزیینی، همچنین خطوط نسخ و ثلث؛ تزیینات بنایی به همراه انواع نقوش اسلیمی و هندسی، زینت بخش محراب مساجد و مقابر شدند. مهم ترین منابع و مدارک تاریخ گذاری دوره های ساخت بنا نیز همین تزیینات و به خصوص کتیبه های به جا مانده هستند که بر اساس نوع خط، تزیینات خط و تاریخ های ذکر شده در برخی از تزیینات می توان به سیر تحولات تاریخی مسجد پی برد.

کلمات کلیدی:

بناهای تاریخی، محراب، تزیینات کتیبه، آرایه های گچی، مضمون و تزیین

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/419827>

